

Наталія Шпак,
науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України

**ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В УМОВАХ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
(НА МАТЕРІАЛАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)**

Упродовж останнього десятиліття активно відбуваються зміни в галузі шкільної іншомовної освіти. У програмах нового покоління чітко простежується тенденція на компетентісно орієнтоване навчання іншомовного спілкування. Її змістом передбачається виконання учнями навчальних дій, пов'язаних із формуванням ключових і предметних компетентностей, які проявляються в готовності практично застосовувати здобуті знання, сформовані уміння й навички, способи діяльності для виконання пізнавальних і комунікативних завдань [1]. Відповідно до цих трансформацій актуальним стає використання на уроках іноземної мови проєктної технології, яка передбачає комплексний особистісно-орієнтований підхід до навчання, котрий спрямований на організацію творчої самостійної діяльності учнів з метою виконання проблемного завдання через його детальну підготовку та отримання практичного результату.

Мета статті – розглянути особливості упровадження проєктної технології в навчальний процес та визначити способи використання методу проєктів під час навчання іноземної мови (ІМ) учнів початкової школи.

Відповідно до Концептуальних засад реформування середньої школи «Нова українська школа» [2] передбачається два цикли початкової освіти: 1) адаптаційно-ігровий (1–2 класи); 2) основний (3–4 класи). Ознайомлення з особливостями проєктної технології для використання у першому циклі дозволяє розглядати її ефективним засобом компетентісно орієнтованого навчання, оскільки вона дає змогу вмотивувати та викликати зацікавленість учнів у вивченні ІМ. У другому циклі, враховуючи потенційні здібності

школярів та набутий ними навчальний досвід (міжпредметні зв'язки), існує вже більше можливостей для застосування проєктної технології, зокрема це дозволяє долучати продуктивні види діяльності, навчати учнів зіставляти, систематизовувати, узагальнювати, формулювати елементарні висновки, висловлювати оцінні судження, пов'язувати вивчене із практичним життям.

Для того, щоб зрозуміти сутність проєктної технології, слід детальніше розглянути поняття «метод проєктів». Цей термін по-різному трактується його дослідниками. Так, наприклад, за визначенням українського вченого С.У. Гончаренка, метод проєктів – це «організація навчання, за якою учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань – проєктів» [3, с. 205]. Велика сучасна енциклопедія з педагогіки визначає метод проєктів дещо ширше: «метод проєктів – система навчання, в якій знання й уміння учні здобувають у процесі планування та виконання практичних завдань – проєктів, що постійно ускладнюються» [4, с. 304]. Але найбільш ємним, на наш погляд, є тлумачення Є.С. Полат, на думку якої метод проєктів «передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, що дозволяють розв'язати певну проблему в результаті самостійних дій учнів і припускають презентацію цих результатів» [5]. Отже, якщо говорити про метод проєктів як про педагогічну технологію, то вона інтегрує дослідницькі, пошукові, проблемні методи, творчі за дидактичною сутністю.

Навчання за проєктною технологією передбачає виконання певних завдань уроку, серед яких можна виокремити такі:

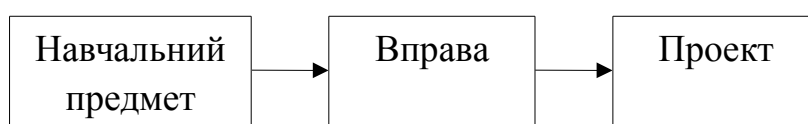
- розвиток комунікативних умінь і навичок учнів, враховуючи актуальні комунікативно-пізнавальні інтереси молодших школярів і реальні потреби використання мови як засобу спілкування;
- стимулювання формування в учнів позитивного ставлення до ІМ;
- знайомство учнів не тільки з новим для них мовним кодом, а й з культурою народу, носія цієї мови, що забезпечується чітким усвідомленням найголовніших спільностей та розбіжностей між чужою та рідною

культурою, згідно з чим навчання поступово має організовуватись як «діалог культур»;

- забезпечення освітніх, виховних і розвивальних потреб школярів, у тому числі стимулювання їхньої самостійної діяльності.

Не зважаючи на можливість різноманітного трактування дослідниками завдань проектно спрямованого змісту уроку, кінцева мета єдина – організація ефективного, цікавого та різноманітного навчання учнів у класі для набуття ними необхідних компетентностей.

Проекти можуть реалізовуватися в різних формах, і з цієї причини неможливо представити одну конкретну їх класифікацію. Тип проекту залежить від різних критеріїв. На думку М.Лекера, можна виділити дві основні моделі проектної роботи в класі: лінійну та інтегративну. Лінійна модель на першому етапі характеризується передачею базових знань відповідно до навчального предмету від учителя до учня. На другому етапі здобуті знання закріплюються у вправах і лише на третьому – учні самостійно застосовують сформовані навички під час роботи над кінцевим продуктом проекту [6, с. 564]. Це означає, що презентація інформації учителем є важливою стартовою точкою в лінійній моделі (див. Рис. 1).

Іншою моделлю проектної роботи є її інтегративна сутність. У ній учитель та учні спочатку погоджують, як виконувати проблемне завдання, а потім спільно планують, як діяти, визначаючи обсяг знань і умінь відповідно до набутого навчального досвіду. На завершення відбувається презентація результатів роботи над проектом (див. Рис. 2).

Відповідно до вище зазначених положень розглянемо німецькомовну добірку окремих фрагментів проектної роботи, складену нами на основі матеріалів міжнародного учнівського конкурсу землі Північний Рейн-Вестфалія (Німеччина) «Begegnung mit Osteuropa» [7]. Їх зміст узгоджується з програмовою тематикою спілкування [8], тому може бути використаний учителем на уроках німецької мови у початковій школи.

Тематика ситуативного спілкування: «Я, моя сім'я та друзі»

Projekt: *Flaschenpost am Ostseeufer*

Aktualität: Im Film, in der Musik, in der Literatur, in der Tagespresse: Überall begegnen uns geheimnisvolle Flaschenpostgeschichten. Die Flaschenpost war ursprünglich eine leere Flasche mit einer Botschaft, die von einem Sender in ein Gewässer (meist Fluss oder Meer) geworfen wurde in der Hoffnung, dass die Strömung die Flasche mit sich fortträgt, sie irgendwie gefunden wird und den Empfänger erreicht. Meist waren es Hilferufe von Schiffbrüchigen. Sogar Kolumbus soll sich in einem schweren Sturm der Flaschenpost bedient haben. Wie aufregend wäre es, einmal selbst eine Flaschenpost zu finden? Und wäre es nicht verlockend, auch einmal eine Flaschenpost zu verschicken? Man benötigt dazu nur eine Glasflasche, einen Korken, einen Stift und Papier.

Aufgaben: Stellt Euch vor, Ihr habt kein Internet, keine Post und kein Telefon. Die einzige Möglichkeit, eine Nachricht zu verschicken, ist eine Flaschenpost. Nur gut, dass Ihr gerade am Ufer der Ostsee sitzt. Entwerft eine Botschaft an die Welt, die deutlich macht, was Euch bewegt und ganz besonders wichtig ist.

Тематика ситуативного спілкування: «Відпочинок і дозвілля»

Projekt: *Ganz Europa ist ein Fußball!*

Aktualität: Hurra, 2020 ist Fußball-Europameisterschaft! Ganz Europa fiebert mit. Die EM findet zum 60-jährigen Jubiläum diesmal nicht nur in einem Land statt, sondern gleich in zwölf europäischen Staaten, in Ost und West. Die Austragungsorte liegen verstreut über den europäischen Kontinent, zwischen Bilbao und St. Petersburg, Baku und Dublin, Rom und

Kopenhagen. Eine gute Gelegenheit, um darüber nachzudenken, wie Fußball Ost- und Westeuropa verbindet.

Aufgaben: Maskottchen gehören zum Fußball. Sie gelten als Glücksbringer oder sind ein Symbol für die Mannschaft. Auch die sportlichen Wettbewerbe haben meistens ein eigenes Maskottchen. Oft sind es lustige Figuren, die das Land, das den Wettbewerb ausrichtet, darstellen und freundlich präsentieren sollen. Entwerft ein eigenes Maskottchen für die Fußball-Europameisterschaft 2020! Bastelt, malt oder gestaltet den Glücksbringer EM 2020!

Тематика ситуативного спілкування: «Свята й традиції»

Projekt: *Kulinarische Reise in die Vergangenheit*

Aktualität: In Europa hat sich das Leben zum Ende des 19. und zu Beginn des 20. Jahrhunderts radikal verändert. Den Alltag zu bewältigen war für viele Menschen eine echte Herausforderung. So musste in den oft kinderreichen Familien hart gearbeitet werden, um genug Geld für die Ernährung zur Verfügung zu haben. Es konnte richtig mühselig sein, mit den bescheidenen vorhandenen Möglichkeiten für alle schmackhaft, gesund und ausreichend zu kochen. Um der Hausfrau, besonders den Anfängerinnen, das Nachdenken zu ersparen, existierten Rezeptsammlungen und Kochbücher. In einigen Familien wurden bewährte Rezepte fein säuberlich aufgeschrieben und in einem Buch an die nachfolgenden Generationen weitergegeben.

Aufgaben: Stellt euch vor, eure Uroma hat für die gesamte Familie festlich gekocht. Fragt eure Eltern und Großeltern, welche leckeren Speisen auf dem gedeckten Tisch stehen könnten. Erstellt ein Bild von einer Festtafel mit einfachen, aber leckeren Speisen. Ihr könnt beispielsweise zeichnen, malen, fotografieren oder Collagen erstellen. Eurer Fantasie sind keine Grenzen gesetzt!

Отже, зазначена інформація, на наш погляд, може зорієнтувати діяльність учителя і дає йому змогу планувати зміст проєктної роботи відповідно до навчальної програми з урахуванням вікових особливостей і навчального досвіду учнів початкової школи.

Список використаних джерел

1. Концепція компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів початкової школи / В.Г.Редько, Т.К.Полонська, О.С.Пасічник, Н.П.Басай; за наук. ред. В.Г.Редька. – К. ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. – 36 с.
2. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи : МОН України. Київ, 2016. 40 с. 7
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 367 с.
4. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Сост. Е.С. Рапацевич. – Мн. : Современ. слово», 2005. – 720 с.

5. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е.С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 3–11. – № 3. – С. 3–9.
6. Lehker M. Projektarbeit im DaF Unterricht / M. Lehker // Info-DaF. – 2003. – № 30 (6). – С. 562–575.
7. Begegnung mit Osteuropa [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bezreg-muenster.de/de/schuelerwettbewerb/index.html>.
8. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти : Іншомовна галузь. Іноземна мова (розроблена під керівництвом О.Я. Савченко) : наказ МОН України від 21.03.2018 № 268. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>